

Cemka, Franciszek

Jan Krzysztof Makulski (1938-1989)

Muzealnictwo 33, 95-96

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Krzysztof Makulski (1938-1989)

„Każde pożegnanie ma w sobie coś z dramatu, a najbardziej dramatyczne są te z nich, które spadają na nas niespodziewanie i nagle” — tak zaczęła swe krótkie przemówienie nad grobem Zmarłego prof. dr Zofia Sokolewicz — przewodnicząca Rady Muzealnej przy Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie. Takie było nasze pożegnanie z Krzysztofem. Był wychowankiem Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie studiował archeologię i etnografię, a następnie socjologię. Miał znakomitych nauczycieli — wielkich mistrzów „starej generacji”: Włodzimierza Antoniewicza, Józefa Chałasińskiego i Witolda Dynowskiego. Niemały wpływ na ukształtowanie Jego osobowości i zainteresowań miały studia oraz stypendium naukowe w Paryżu.

Pracę w Zakładzie Etnografii Instytutu Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk, a następnie w Uniwersytecie Warszawskim w Katedrze Socjologii oraz w Katedrze Socjologii Kultury uwińczył tytuł doktora nauk humanistycznych. Młody, świetnie zapowiadający się naukowiec, został w 1970 r. wicedyrektorem Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, którym potem kierował przez ponad 15 lat. Sądzę, że z tą właśnie instytucją była i pozostanie nierozdzielnie związana postać Krzysztofa Makulskiego.

Jego szerokie zainteresowania oscylowały wokół problemów teorii muzealnictwa, współczesnych przemian w kulturze ludowej oraz etnografii Afryki.

Jako teoretyk muzealnictwa dostrzegał ogromne znaczenie jego funkcji patriotycznych i społecznych. Był zwolennikiem nawiązywania dialogu z publicznością, a zwłaszcza młodym widzem.

Wiele czasu i energii poświęcał wystawiennictwu. Ostatnie 15 lat w historii Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie to okres ożywionej działalności wystawienniczej, tak krajowej, jak i zagranicznej. Jej punktem kulminacyjnym stał się jubileusz 100-lecia muzeum. Z osobistych kontaktów z dyrektorem Makulskim wiem, jak ogromny był Jego wkład w kształt obchodów 100-lecia Państwowego Muzeum Etnograficznego. Jakiż był dumny, że dzięki wspaniałemu darowi Państwa Kosińskich mógł zaprezentować publiczności jubileuszową wystawę *Sztuka plemienna Zairu* — ekspozycję o tematyce afrykanistycznej, nawiązującej do pierwszej wystawy ówczesnego Muzeum Etnograficznego w Warszawie przygotowanej w 1888 r. Ze smutkiem należy stwierdzić, że jubileusz warszawskiego Muzeum Etnograficznego był ostatnim etapem wszechstronnej działalności Jana Krzysztofa Makulskiego.

Afryka fascynowała Krzysztofa. Przez kilka tygodni towarzyszyłem Mu w Jego pierwszej wyprawie na Czarny Łąd — do Angoli. Podziwiałem Jego odwagę, gdy mimo wielu zagrożeń płynących ze złożonej sytuacji politycznej na tym obszarze, a także kłopotów zdrowotnych realizował swój program naukowo-konserwatorski. Często wracał do tamtej wyprawy. Mówił o niej z pasją, pragnął zachować we wspomnieniach każdy szczegół. Sądzę, że wywarła ona ogromny wpływ na Jego zainteresowania problematyką afrykańską.

Patrząc dzisiaj na wszystkie poczynania Krzysztofa Makulskiego możemy powiedzieć, że żył dla

muzeum. Nie zdążył jednak zrealizować swej wizji muzeum. A plany miał ciekawe. Chciał stworzyć w okolicach Warszawy ośrodek badań nad kulturą ludową w Polsce, który stanowiłby naukowe zaplecze muzeum.

W krótkim wspomnieniu trudno podsumować bogaty dorobek Krzysztofa Makulskiego. Działal w wielu dziedzinach. Dużą część swego czasu poświęcał działalności społecznej. Mimo iż kosztowała Go wiele sił i powodowała inne stresy, nie potrafił się z niej wycofać.

Odszedł wspaniały przyjaciel. Zbyt wcześnie.

Franciszek Cemka.

Wieloletnia praca w Muzeum Literaturnym w Warszawie, w której wzięto udział w wielu przedsięwzięciach, przyczyniła się do powstania Muzeum Literaturnego w Warszawie. W 1957 roku, po śmierci prof. J. Makulskiego, został w roku 1957 i pełnił funkcję dyrektora. Jego pasją było gromadzenie przedmiotów artystycznych o historycznej wartości, na których znalazł się między innymi w roku 1960 prowadził Muzeum Literaturne w Warszawie. Muzeum Literaturne rozszerzając tematykę swojego zbioru, zainteresowania jego kierownika w dziedzinie teorii muzealnictwa, współczesnych prądów w sztuce, w tym w sztuce Afryki. Jako teoretyk muzealnictwa dostrzegł ogromne znaczenie jego funkcji patriotycznych i społecznych. Był zwoleńnikiem nawiązywania dialogu z publicznością, a zwłaszcza młodym widzem. Wiele czasu i energii poświęcał wystawianiu w Muzeum Literaturnym w Warszawie to okresy, w których działalność wystawowa, tak krajowej, jak i zagranicznej. Jej punktem kulminacyjnym stał się jubileusz 100-lecia muzeum. Z osobistych kontaktów z dyrektorem Makulskim wiem, jak ogromny był jego wkład w kształtowanie 100-lecia Państwowego Muzeum Etnograficznego. Jakoby był dumny, że dzięki wsparciu danego Państwa Kościelich mógł zaprezentować publiczności jubileuszową wystawę „Złota pleśnianka”. Zanim — ekspozycja o tematyce afrykańskiej, nawiązującej do pierwszych wystaw ówczesnego Muzeum Etnograficznego w Warszawie przygotowanej w 1888 r. Ze smutkiem należy stwierdzić, że jubileusz warszawskiego Muzeum Etnograficznego był ostatnim etapem wszechstronnej działalności Jana Krzysztofa Makulskiego.

Wieloletnia praca w Muzeum Literaturnym w Warszawie, w której wzięto udział w wielu przedsięwzięciach, przyczyniła się do powstania Muzeum Literaturnego w Warszawie. W 1957 roku, po śmierci prof. J. Makulskiego, został w roku 1957 i pełnił funkcję dyrektora. Jego pasją było gromadzenie przedmiotów artystycznych o historycznej wartości, na których znalazł się między innymi w roku 1960 prowadził Muzeum Literaturne w Warszawie. Muzeum Literaturne rozszerzając tematykę swojego zbioru, zainteresowania jego kierownika w dziedzinie teorii muzealnictwa, współczesnych prądów w sztuce, w tym w sztuce Afryki. Jako teoretyk muzealnictwa dostrzegł ogromne znaczenie jego funkcji patriotycznych i społecznych. Był zwoleńnikiem nawiązywania dialogu z publicznością, a zwłaszcza młodym widzem. Wiele czasu i energii poświęcał wystawianiu w Muzeum Literaturnym w Warszawie to okresy, w których działalność wystawowa, tak krajowej, jak i zagranicznej. Jej punktem kulminacyjnym stał się jubileusz 100-lecia muzeum. Z osobistych kontaktów z dyrektorem Makulskim wiem, jak ogromny był jego wkład w kształtowanie 100-lecia Państwowego Muzeum Etnograficznego. Jakoby był dumny, że dzięki wsparciu danego Państwa Kościelich mógł zaprezentować publiczności jubileuszową wystawę „Złota pleśnianka”. Zanim — ekspozycja o tematyce afrykańskiej, nawiązującej do pierwszych wystaw ówczesnego Muzeum Etnograficznego w Warszawie przygotowanej w 1888 r. Ze smutkiem należy stwierdzić, że jubileusz warszawskiego Muzeum Etnograficznego był ostatnim etapem wszechstronnej działalności Jana Krzysztofa Makulskiego.